

Stanisław Gregorzuk

kpt. p. stary pluk.

B. Jędrzejów u Z.S.R.R.

Wydanie 9. VII. 1943 r.

REFERAT
HISTORYCZNY

Do dnia 9 lipca 1940 r. przebywając w obozie internowanych u Kwatery SWS. na Litwie.

Dnia 10. VII. 1940 r. o godz. 5 rozpoczęła się w obozie rozprawy przyjęcie około 1200 intern. oficerów i szeregowych, których przeważnie kompaniami ukończono szkolenie w obozie w Kwatery SWS. Cały rajon otoczono silną eskortą (sowieci, Litwini, czeczeni i woski) miejscowego wojska sportowego. Oficerowie i szeregowi N.A. 4. D. przeprowadzali rewizje osobiste i rzeczy internowanych od godz. 5³⁰ do godz. 11-12, oddając im przy tym potrzebne (noże, widelce, sztućce, mydło, toalety, kłódki, pilniki do paznokci itp.) i dokumenty. Przedmiotów tych nigdy już nie wróciliśmy. W czasie rewizji było kilka wypadków, pomocy lekarskiej nie udzielano.

O godz. 11.20 rozpoczęła się 5-6 godz. masowa zabawa na pl. kol. Kwatery SWS. Zgromadzenie o nieobecności do masowej rewizji chorujących nie zwracano uwagi i wszyscy bez wyjątku musieli iść pić, a swoje „miejsca” dzielić na plecki. Dźwięk był upalny, bez siatki, a masowa odbywała się u południe. Nikt nie miał wody i mianowicie. Masowa zabawa była „woskiem” fajerwerkami i muzyką i litewskich i sila około 10000 żołnierzy. a k.m. na szachownicy na przedzie i tyłu kolumny, oraz formacje obok - prami na szachownicy.

Ludwisi' cywilny umiasto z obu stron on niestan
i na to was pnomorow ustymnawo radei ruz
na tej drodze. —

Pa pomejsim okolo 2 klm. stablyi iswimie,
pawimo rumie swist nomy, zaculi padai jak
mushy, ale pomoy lekarney nie udelawo; po-
rostajacych w tyle podprawano kolbarin i
mrento prawni (pprn. Szaprawski, ppptk. Kar-
lik, kpt. Kirchmayer i wile imph). —

Na wiodok ten Ludwisi' cywilna Litwska'
psakata. Z gora. wyankirationalny pory stacji
na transport kol. bu moimaisi loope-
tornia sig w woda. Tutaj wydano uain
na kaseke; 2 stane ciunoue ryty, trodz
sukij herboty, karatek unbrw (50gr.) i bo.
shenk phlesa warowego. Byla to 2-dniowa
sucha racja imnosciowa na droge.

Do nadijsim transportu zadaworano nas do
wagonu tor. (lit. 15 ton.) po 50-60 ludzi do
kragaru, dmi zamknieto na hak z
cekn. i calowano go grubym drutem, a gorue
okienka polawno sualniu poramykai.
Brak bylo cypernie powietna, a eskorta
na postojak dokladnie kontrolowala
zamykanie lych otworow. Zabawianie
potnie naturalnych w tych warunkach
bylo niemozliwe. —

W godzinach popoludniowych dnia 11. VII. 40r.
cały transport ponowiono na bawiez kolijory
na pl. Młodocernow i tu, po 2-3 wagony
pod osloną bagietow i posotto, wypunowa-
no nas na pnciaz Zaimut na sriwie

powietrze do zabawiania potnie. Na pl. Mo-
Ladecno dnia 12. VII. 40r. wydano po 1 kradre
gurej rudy na wagon i fozor dmi z pusta-
dorano nas do wagonow rozjiniak w ten sam
spostob jak w Kalwarii i to roiniaz, in byly
jini przygotowane nowe korytko w dmiach
magaru do zabawiania potnie, haki w pny
dmiach lasruborawo i gorue okienka
zabito gwidziawmi. Po tar drugi rudy go-
reaz po 1 kradre na wagon wydano w okolicy
Smolniska w dniu 13. VII. 1940. —

W czasie podrzy N.K.H. S. nie uwalalo Ludwisi' cywil-
ny ani osobow wojskowych por. na zabawianie sig
do polozgn. Wicworem dnio 14. VII. 40r. wydawano
nas na pl. kol. Korietok, steg marnow picygn.
popschono nas fozor m. Korietok do "Obow N.K.
N. S. Korietok" odd. od stacji o 6-7 klm. W czasie
pymawom roiniez powano mijsce Ludwisi'.
W dniu 15. VII. 40r. przed 15-pymysiem nas do obo-
w pnyprawadity organa N.K.H. S. / pnywailis po-
chodzenia zydotkiego) srugetora, ruriy orbity,
robinajac wnytkich do naga z zaglydaniem do
oblylniy. Rucy roiniez drobiarzo badano. —
dokumenty, koregondeneje i swajicoro odzucenia,
porednioty karboicioro i pieniazke odebrano.
Obow N.K.H. S. w Korietoku miescil sig w 6. klaso-
torie prawoslawnyh, oparkemiony wysokim muram
i 4-ro wodorzym fotem kolewarstym. kermie
bylo 4 cerkwi i zniszczonej wieziarki 13 budynkow
poklewarowych kuzi murowanych i cuki druzianych.
W jednej cerkwi byla ungdrona kurtunia obowora,
w drugiej - pomnikomnie dla pnywila 1000 pnyw-

wybi polsczy, a lincij pomienienie dla podopiecz-
 nor (poinij umieniano „klub i kino), a cwa-
 ty - magaz. sygnalizatory, biblioteczki propandowe
 i fryzjeris, a 9 budynkow ukochano przy-
 tyb a roiny obor e lity i lity, a 4-4 tu-
 dynkow idrodowym druznarym potem i
 druteni poterostym - Komandy sw. obor.
 warunki mieszkaniowe byly fatalne, gory
 budynki byly a strasliwy sposob postawienia
 kanizacyjne parilgacowe, diunare dady,
 okna i drzwi zamurwane, brak przyd. p.).
 byly poterostym dopiero na wiosne 1941r.
 a pomienianach pomienianych dla
 nas staly stare z 1918r. 2 i 3 przytore
 druzniane fryzjer, a ktorych poterostym by-
 to roinyce robactwa, a a nuczolnosc
 moe pluskiej. Sciany obrapane, a
 sufity groyty zaraleniem sz, odlatyw
 z nich kupy. Sale byly pomieniane
 / na sali to ^{mujsiorij} wyznaczk: 18 metr. x 8 metr. i 4 metr.
 wys. miescilo sz. 250 oficerow / chiejan na
 fryzjerach przytore oko 40cm. Herkosi na
 brady. Stony do pienuktat nie bylo do
 lutego - marca 1941r., a ktorych to micizgac
 wydano nam oko 3-4 do 4-4 kilogramow.
 na pienukt (zmurwane i zbutriate) i po tbaratnie-
 nym lchum poter. 2 doby kloacnie dla casca
 stowu nie byly przytore, a poterostym zalatwie
 kilka desek na pienukt. Deski nie byly przytore.
 te, co sporotawo kilka wypadkow i padnizic
 zobrueny (4 nosy) do dora.
 Natystrumant po przybyciu do oboru

oborow oborow N.K.V. 8. rozpocety spritywanie
 przewozany widowni przytore. Star z dokony-
 waniem zajic fotograficznymi.
 a II fawie badaw widowniowych, ktora braba
 oko 2-4 micizgac, poterostym gloyny maciek na.
 a) przytore narwite micizgac narowow
 (zanniestajacych na brancach okupowanij przez
 Sowety i mawiano, ie sz oni biaterusianami,
 Ukrainianami, narwite Niemcami, all nigdy nie
 byli i nie sz Polakami)
 b) przytore narwite pracownikow oddzialu
 II, pracujacych spobecnie i walczajacych
 komunizm przed wojna 1939r., oraz ryntakam
 poterostym przez admin. paistrow sz
 przez przez pomieniane grupy spobecnie i tr.
 g. zawidowajacych, sz roinyce roinyce
 i in adresy z terenu okupowanego przez
 niich, a przytore i obor.
 a bracie tych badaw stowu sz roinyce
 sposobami zawnai moralnie badawego i
 dowaditi, ie jui nigdy nie obrykacii
 niepodleglosci Polni. Natoniast „Qui ?
 dadus nam Polok, all cirowny, Sowietow.
 a II fawie badaw, ktora braba oko 1 1/2 miciz-
 ca, pod roinyce porowanij przytore pomieniane
 na oraby kilka razy na doby na pienuktach.
 a tej fawie N.K.V. 8. rozpocynalo roinyce dyskusje
 polityczne, ustrojowe, oriny poterostym
 wojennego i l.p. a celu zbadania panuj-
 acych ustrojow, mieszkani, sz moralnosc i
 ryntakam szabyl oraz chiejanich chora-
 plesca orobnitar. Po tawie badaw

„ponyjacielskich rommorach” dotąd rozstraja
 nerwowego ppor. em. Kwaścewskiego (odwołany do
 Szpitala dla umyślów. chorých w Moskwie), a kapt.
 Brasilewski (imienia nie pamiętam) powierzył się.
 W tym to czasie zorganizowały sobie N.K.K.D. donosy
 przez naszych żołnierzy. Po ratowaniu tych badań
 wymienieni zostali oficerowie i oficerowie polityki
 do miwiadomym, nieznanym miejsc, do których
 nie ma żadnych danych wiadomości dotych-
 czas (kpt. Piko, kpt. Sosiedki, wielu innych)
 W stosunku do badanych napisano różnych po-
 grózek: aresztowanie ich rodzin, wywiezienie z Pol-
 ski, wyzwa broni, oddania pod sąd wojenny,
 kar aresztu, podawanie fałszywych wiado-
 mosci przyrodnych niekiedy ad rodzin, wy-
 dawanie Niemcom i t.p.
 Życie w obozie w tych warunkach sława-
 to się piekłem i ciworik nie był perny
 jutro. —
 W propagandzie swojej N.K.K.D. starało
 się osmieszyć Polaków w walce z Niemca-
 mi, wproradzić wstąpienie w ich sojuszników.
 Anglis narywano wojnę klasową robotniczą
 świata i prostytucję mizogynodora, z
 klirg Sowiety skrótkie skonięz. Dlatego wórcus
 pomagali materialnie Niemcom, żeby pod-
 ługiwać ich w walce z Anglis, a jak wy-
 czerpią się finyancie i materialnie obie
 strony — to Sowiety wróciły do trybunali
 porydek, a ich „mierzwiżone armie”
 „dadzą cawem świata wolność i pa-
 nowanie klas robotniczym”. Hale starano

nie osmieszyć Anglis i podnieść do nich zaufanie.
 O Niemcach nie miało mówiono niemu, wogóle
 nie wzięto nawet żadnej dystansji. W maju
 1941r. władze por. rozpoczęły proradzić silną agi-
 tacji wśród naszych żołnierzy w celu przerwania
 ich na swoje strony, dając im ulgi i przykre-
 je w życiu obozowym. Owoce tej agitacji były, lecz
 bardzo małe. Z chruby wybuchu wojny z Niem-
 cami wzięto tych wykołajonów na listy
 ochotników do armii Sowieckiej i wysłano ich
 z obom jui po podpisaniu umów z Anglis
 i naszym Rządem.
 W dniu 29.VI.1941r. wywieziono całą obóz (4 dni
 1.V.1941r. wywieziono na pól wysep Kolmi-1000
 gotych polski, a 10.V.41r. — 500 ser. polityki) w
 ten sam sposób, jak z listy do Koni-
 ska — do obozu N.K.K.D. w Griańcu (pod Kobi-
 dz). W drodze z Konińska do Griańca
 N.K.K.D. na stajach kol. różni nie
 dopuszczano do pociągów ludności cywil-
 nej i osób wojskowych por. wiodących jedy-
 nie, że trój „fanystów-giermanów”. W Griańcu
 w warunkach avariterowania nie było pisac,
 pomiarów od 2.VII.41r. do 15.VIII.41r. wszyscy spa-
 liszmy na mokrą łące lub na schodach i
 poddaszach. Srogi był pieran ^{w federalskim} dożywienie
 2 tygodnie przed przyjazdem p. gen. Andersa do
 obozu. —
 Listy porwalano nam wyśoci po 1 sztuce
 na miesiąc: przy koim listopada 1940r.,
 w styczniu, lutym i marcu 1941r. Po stycz-
 niacim 1-aj i 2-aj odpoiedzi, to już

8486

w miesiącym merem listów jui nie otwieramy.
 radeu od roduiny, gdy e 2a kara podrymu-
 no mi pravo otwierania ^{i wyrobienia} koresponden-
 cji. Kara to potern zastawoauo prar ie
 se do wny stek. Dwie listó madento
 do Komendy oboru, leu podpalaouo ui-
 nni piece Komendy, co nielkiośc iot-
 niuy widiala na klasie oay.

W czasie jeduzego z kassu pnegowora-
 dzeuych pnoz kaptacca N.K.4.8. 2nd.
 libem omu maza, ie figo poteporawie
 z joioum berk spnennu e praruu uig-
 dyu arodorym, narzyniob mi od
 roiny i srotoery "asriaderajec, ze
 im iadue prara burinanyiee
 nie obkrodey i nie oborizujy,
 a jaieli 2. S. R. R. i podpisat je, to tykto
 dla formy i dla grupsoh.

Z oboru costobem uoluiamy w dniu
 25. VIII. 1941r. i wyjechatem w rai z u-
 tym z oborem transportem w rai.
 Byim x dniu 2. IX. 1941r.

Amegany
 kpt.